

2007

Muren vertellen de verhalen van Rotterdam

Door Daan Hakkenberg in het Algemeen Dagblad/Rotterdams Dagblad (15-11-2007)

In geen enkele stad in Nederland zijn zoveel muurschilderingen te vinden als in Rotterdam. Waar voor de oorlog reclameschilders het straatbeeld bepaalden, doen kunstenaars, graffitiartisten én buurtbewoners dat vandaag de dag.

Een kleurrijk muurtje waar trots de namen prijken van Youssef, Marco, Denise, Fatima of andere buurtkinderen. Je vindt ze tegenwoordig in elke Rotterdamse wijk. Al dan niet onder begeleiding van een kunstenaar of een graffitiartiest hebben de kinderen met verf beslag gelegd op hún stukje van de buurt.

„Rotterdam is geen typische museumstad. Maar kijk je naar de muren dan zie je dat Rotterdam wel een échte schilderstad is. Het is een laagdrempelige manier om kunst te presenteren,” zegt Siebe Thissen, hoofd kunst en openbare ruimte van het Centrum Beeldende Kunst in Rotterdam. Morgen presenteert hij zijn boek *Mooi van ver* over muurschilderkunst in Rotterdam. „Veel mensen in de kunstwereld halen hun neus er voor op. Maar de muren vertellen de stadsverhalen. De muur is een belangrijk medium voor het contact tussen beeldende kunst en bewoners en omgekeerd.”

Het werd hoog tijd voor een bloemlezing, zo stelt Thissen. Rotterdam is de bakermat van de muurschilderkunst. „Nergens zijn zo veel muurschilderingen en zijn ze zo hartstochtelijk gemaakt als in Rotterdam.”

Al voor de Tweede Wereldoorlog was Rotterdam toonaangevend op de muren en in buitenruimten. Bedrijven als Leo Mineur en Atelier Engelman behoorden tot de beste reclameschilders van Nederland. „Vrij gewelddadig en pornografisch. Het moest recht voor je raap zijn, mensen gelijk raken. Het zijn beelden die wij niet direct met de jaren vijftig associëren,” zegt Thissen over de bioscoopreclames van toen. Het leidde zelfs tot censuur van bioscoopdirecteuren. „Mannen verzamelden zich bij dat soort werken. Die konden nergens anders naakt zien.”

Nooit traden reclameschilders toe tot het besloten bolwerk van kunstenaars, het waren werklieden. „Maar ze hadden een enorme kennis van materiaal en techniek. Voor een mooie vrouw stond drie uur. En als iemand ziek was, moest een ander die vrouw ook kunnen maken. Zoals ze bij Leo Mineur zeiden: wat we maken is misschien verre van mooi. Als het maar mooi van ver is,” legt Thissen zijn boektitel en passant uit.

Na de oorlog maken kunstenaars maar mondjesmaat gebruik van de openbare ruimte. Maar midden jaren zeventig verschijnen in het Rotterdamse straatbeeld de uitspattingen van de Chileense brigades, zoals Thissen ze noemt. Mede door de warme gevoelens van toenmalig burgemeester André van der Louw kreeg de Zuid-Amerikaanse protestbeweging, die Chili was ontvlucht voor generaal Pinochet, de

vrije hand op muren en zuilen. Ook andere etniciteiten vinden de muur als uitgangbord. „Ver voordat het in commercials zichtbaar wordt, breekt multiculturaliteit al door bij de muurschilderkunst.”

De Chileense inmenging gaat hand in hand met een toestroom van Nederlandse kunstenaars op de Rotterdamse muren. De gemeente betaalt er zelfs voor. Co Westerik beschildert in 1976 het politiebureau aan het Haagse Veer. En nog ver voordat graffiti in Nederland voet aan de grond krijgt wordt de Amerikaanse spuitbuskunstenaar Lee Quinones gevraagd zijn kunsten in Rotterdam te vertonen. De ‘piece van Lee’ in de Berenkuil bij de Lijnbaan wordt een geliefde en veelbesproken graffiti, maar uiteindelijk toch verwijderd. En ook het touwspringende meisje van Westerik bleek niet bestand tegen de sloopkogel.

Het is illustratief voor het tijdelijk karakter van muurschilderingen in Rotterdam. Thissen: „Dat is juist de kracht. Het is inherent aan de dynamiek van de stad. Het ontstaat met de stad en verdwijnt met de stad.”